

Identifying the Dimensions and Components of Professional Training of Farhangian University Students based on the Epistemological Foundations of Education: A Qualitative Research

ARTICLE INFO

Article Type
Research Article

Authors

Sirous Moradi¹
Fahimeh Ansarian^{2*}
Abbas Gholtash³
Akbar Molaei⁴
Pari Sousahabi⁵

How to cite this article

Sirous Moradi, Fahimeh Ansarian, Abbas Gholtash, Akbar Molaei, Pari Sousahabi, Identifying the Dimensions and Components of Professional Training of Farhangian University Students based on the Epistemological Foundations of Education: A Qualitative Research, *Islamic Life Style*. 2023; 6(4):118-127

1. PhD Student, Department of Educational Sciences, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.
2. Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran (Corresponding Author).
3. Associate Professor, Department of Educational Sciences, Marvdasht Branch, Islamic Azad University, Marvdasht, Iran.
4. Assistant Professor, Department of English, Farhangian University, Bushehr, Iran.
5. Associate Professor, Department of Educational Sciences, Islamshahr Branch, Islamic Azad University, Islamshahr, Iran.

* Correspondence:

Address:
Phone:
Email: f.ansarian110@yahoo.com

Article History

Received: 2022/07/19
Accepted: 2022/10/24

ABSTRACT

Purpose: Professional training of Farhangian University students plays an important role in creating transformation in the education system. Therefore, the current research was conducted with the aim of identifying the dimensions and components of professional training of Farhangian University students based on the epistemological foundations of education.

Materials and Methods: This study in terms of purpose was applied, in terms of time was cross-sectional and in terms of implementation method was qualitative. The research population was professional training documents based on the epistemological foundations of education and academic experts of Farhangian University in the academic years of 2020-21 including 12 documents and 30 academic experts who were selected according to the principle of theoretical saturation with the purposeful sampling method. The research tool was a semi-structured interview with 3 main questions and a number of secondary questions with average interview duration of 2 hours, which whose validity was confirmed by the triangulation method and its reliability was obtained by the agreement coefficient method between two coders of 0.82. To analyze the data obtained from the review of documents and implementation of interviews were used from open, axial and selective coding method in Maxqda software.

Findings: The findings showed that the professional training of Farhangian University students based on the epistemological foundations of education had number of 64 indicators, 9 components and 3 dimensions. The dimension of professional missions with 19 indicators were included three components of education in accordance to the criteria of Saleh school, principles of continuous transformation and motivation in the direction of growth and prosperity, the dimension of professional requirements with 37 indicators were included four components of having professional knowledge, having professional abilities, having professional attitudes and having professional insights and the dimension of professional performances with 8 indicators were included two components of common performance and specific performance.

Conclusion: Considering the identified dimensions and components of professional training of Farhangian University students based on the epistemological foundations of education, it is necessary to plan to improve the professional training of Farhangian University students.

Keywords: Professional Training, Students, Farhangian University, Epistemological, Education.

شناسایی ابعاد و مولفه‌های تربیت حرفه‌ای دانشجویان دانشگاه فرهنگیان بر اساس مبانی معرفت‌شناختی تعلیم و تربیت: یک پژوهش کیفی

معرفت‌شناختی تعلیم و تربیت، برنامه‌ریزی برای بهبود تربیت حرفه‌ای دانشجویان دانشگاه فرهنگیان ضروری می‌باشد.

کلید واژه‌ها: تربیت حرفه‌ای، دانشجویان، دانشگاه فرهنگیان، معرفت‌شناختی، تعلیم و تربیت.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۴/۲۸

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۸/۰۲

* نویسنده مسئول: f.ansarian110@yahoo.com

مقدمه

در بنیان‌گذاری نظام‌های تربیتی، معلم بنیان اصلی است و بر همین اساس سیستم‌های آموزشی پیشرو در دهه‌های اخیر به استانداردهای آموزشی نیروهای آموزشی پرداختند و معیارهای تربیت حرفه‌ای معلمان مطابق با رشد و توسعه فرهنگ و سایر عناصر کلان اجتماعی ایجاد شده است. تعلیم و تربیت به‌عنوان جریانی پویا با نقش‌های متفاوتی که معلم و شاگرد ایفا می‌کنند، شکل می‌گیرد و در این فرایند معلمان با صلاحیت حرفه‌ای خود بر شاگردان اثر می‌گذارند و این صلاحیت‌ها بر کارآمدی معلمان و تحقق اهداف نظام تعلیم و تربیت اثر می‌گذارند (۱). اگر آموزش و پرورش به‌عنوان نهادی اجتماعی بخواهد حیات خود را حفظ و به‌صورت پویا و فعال پاسخگوی نیازهای در حال افزایش باشد، ضروری است که به برنامه آموزشی تربیت معلم (دانشگاه فرهنگیان) توجه خاصی داشته باشد. زیرا با وجود پیشرفت‌های زیاد در فن‌آوری و وسایل کمک آموزشی در تعلیم و تربیت، معلم همچنان رکن اساسی در امر آموزش و پیشرفت جامعه به شمار می‌رود و توسعه و تربیت حرفه‌ای وی در گرو افزایش کیفیت محتوی ارائه‌شده در برنامه درسی می‌باشد (۲). امروزه لازمه موفقیت تلاش‌های انجام‌شده در زمینه بهسازی تعلیم و تربیت، توسعه و تربیت حرفه‌ای و افزایش دانش و مهارت معلمان است و بر همین اساس در چند دهه اخیر کانون بحث و گفتگو درباره مدارس اثربخش بیشتر متوجه توسعه و تربیت حرفه‌ای معلمان و دانشجویان معلمان بوده است و اهمیت مضاعف آن به دلیل تشدید چالش‌های پیش روی معلمان در حرفه معلمی و افزایش انتظارات مردم از کیفیت آموزش می‌باشد (۳). توجه به نقش و اهمیت تربیت حرفه‌ای در توسعه اقتصادی، سه دهه پس از تدوین نظریه سرمایه انسانی توسط کشورهای توسعه‌یافته و برخی کشورهای در حال توسعه مورد توجه قرار گرفت و بسیاری از این کشورها در برنامه‌ریزی‌های ناظر بر توسعه اقتصادی، سرمایه‌گذاری در زمینه تربیت حرفه‌ای در نظام تعلیم و تربیت را مورد توجه قرار دادند. با توجه به رشد بسیار سریع فناوری و ظهور پدیده جهانی شدن در سه دهه آخر قرن بیستم بر اهمیت تربیت حرفه‌ای و نقش کلیدی آن در توسعه اقتصادی تأکید شد. امروزه هم در نظریه و هم در عمل نیروی انسانی ماهر و تربیت‌یافته سرمایه اصلی برای توسعه همه‌جانبه کشورها شناخته می‌شود و اصطلاح توسعه منابع انسانی برای آن بکار می‌رود. در یک نگاه کلی شاهد آن هستیم که در نظام آموزشی ایران در دوره‌های زمانی مختلف با تصمیم‌های لحظه‌ای مسئولان، تربیت حرفه‌ای رشد یافت و یا رکود داشته است (۴).

سیروس مرادی^۱

دانشجوی دکتری، گروه علوم تربیتی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

فهیمة انصاریان^{۲*}

استادیار، گروه علوم تربیتی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران (نویسنده مسئول).

عباس قلناش^۳

دانشیار، گروه علوم تربیتی، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران.

اکبر مولایی^۴

استادیار، گروه زبان انگلیسی، دانشگاه فرهنگیان، بوشهر، ایران.

پری سوسه‌ابی^۵

دانشیار، گروه علوم تربیتی، واحد اسلامشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، اسلامشهر، ایران.

چکیده

هدف: تربیت حرفه‌ای دانشجویان دانشگاه فرهنگیان نقش مهمی در ایجاد تحول در نظام تعلیم و تربیت دارد. بنابراین، پژوهش حاضر با هدف شناسایی ابعاد و مولفه‌های تربیت حرفه‌ای دانشجویان دانشگاه فرهنگیان بر اساس مبانی معرفت‌شناختی تعلیم و تربیت انجام شد. **مواد و روش‌ها:** این مطالعه از نظر هدف کاربردی، از نظر زمان مقطعی و از نظر شیوه اجرا کیفی بود. جامعه پژوهش اسناد تربیت حرفه‌ای بر اساس مبانی معرفت‌شناختی تعلیم و تربیت و خبرگان دانشگاهی دانشگاه فرهنگیان در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۴۰۰ شامل ۱۲ سند و ۳۰ خبره دانشگاهی بودند که طبق اصل اشباع نظری با روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند. ابزار پژوهش مصاحبه نیمه‌ساختاریافته با ۳ سوال اصلی و تعدادی سوال فرعی با میانگین مدت زمان مصاحبه ۲ ساعت بود که روایی آن با روش مثلث‌سازی تأیید و پایایی آن با روش ضریب توافق بین دو کدگذار ۰/۸۲ بدست آمد. برای تحلیل داده‌های حاصل از مرور اسناد و اجرای مصاحبه‌ها از روش کدگذاری باز، محوری و انتخابی در نرم‌افزار Maxquda استفاده شد.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد که تربیت حرفه‌ای دانشجویان دانشگاه فرهنگیان بر اساس مبانی معرفت‌شناختی تعلیم و تربیت تعداد ۶۴ شاخص، ۹ مولفه و ۳ بعد داشت. بعد رسالت‌های حرفه‌ای با ۱۹ شاخص شامل سه مولفه تربیت منطبق بر معیارهای مدرسه صالح، اصول تحول مداوم و انگیزه‌بخشی در جهت رشد و شکوفایی، بعد بایسته‌های حرفه‌ای با ۳۷ شاخص شامل چهار مولفه برخورداری از دانش‌های حرفه‌ای، برخورداری از توانایی‌های حرفه‌ای، برخورداری از نگرش‌های حرفه‌ای و برخورداری از بصیرت‌های حرفه‌ای و بعد عملکردهای حرفه‌ای با ۸ شاخص شامل دو مولفه عملکرد مشترک و عملکرد اختصاصی بود.

نتیجه‌گیری: با توجه به ابعاد و مولفه‌های شناسایی‌شده تربیت حرفه‌ای دانشجویان دانشگاه فرهنگیان بر اساس مبانی

می‌گذارند. این مبانی نقش پلایشگری اهداف و مقاصد برنامه‌درسی را نیز برعهده دارند. زیرا باورها و پنداشت‌های فلسفی یک جامعه مانند فیلتر اهداف تعلیم و تربیت عمل می‌کند (۱۴).

با اینکه پژوهش‌هایی درباره تربیت حرفه‌ای انجام شده، اما پژوهشی درباره آن بر روی دانشجویان دانشگاه فرهنگیان بر اساس مبانی معرفت‌شناختی تعلیم و تربیت یافت نشد. بر همین اساس در ادامه نتایج مهم‌ترین و مرتبط‌ترین پژوهش‌ها درباره پژوهش حاضر گزارش می‌شوند.

اصغر نژاد و همکاران (۱۳۹۹) ضمن پژوهشی به این نتیجه رسیدند که مولفه‌های تربیت حرفه‌ای مبتنی بر شایستگی شامل مولفه‌های دانشی (با زیرمولفه‌های محاسبه و ریاضی، سواد رایانه‌ای و فناوری، آشنایی با مشاغل مختلف، آشنایی با قوانین کار، گردآوری اطلاعات، دانش موقعیتی، مستندسازی، دانش رویه‌ای، آشنایی با مفاهیم اقتصادی و آگاهی از استانداردها)، نگرشی (با زیرمولفه‌های سخت‌کوشی، تفکر خلاق، تفکر انتقادی، پذیرش تغییرات، مثبت‌اندیشی، انعطاف‌پذیری، درک موقعیت، درک درست از سیستم، آینده‌نگری و درستکاری) و مهارتی (با زیرمولفه‌های خلاقیت و نوآوری، حل مساله، خودنظمی، آموزش دیگران، گزارش‌نویسی، مدیریت منابع، هوش احساسی، کار تیمی، سازگاری و دقت و تصمیم‌گیری) بودند (۱۵).

سادات میرحسینی و همکاران (۱۳۹۸) ضمن پژوهشی صلاحیت‌های تربیت حرفه‌ای معلمان را شامل چهار صلاحیت شناختی (با مولفه‌های آموزش‌های تخصصی و ویژگی‌های شخصی)، عاطفی (با مولفه علاقمندی)، مهارتی (با مولفه‌های مهارت‌های تخصصی و نقش انگیزه‌دهنده)، رفتاری (با مولفه‌های نقش الگویی و نقش ارتباطی) و آموزشی (با مولفه‌های ایمنی، توجه به تفاوت‌ها و تفکر خلاق) معرفی کردند (۱).

شهریاری و نجفی (۱۳۹۸) ضمن پژوهشی درباره صلاحیت‌های حرفه‌ای مربی تربیت دینی به این نتیجه رسیدند که این سازه شامل دو مقوله علمی و عملی بودند؛ به طوری که صلاحیت‌های علمی شامل اخذ (آفات بینشی و آفات منشی)، انتقال (استدلالی، عاطفی و رفتارسازی) و مراقبت و صلاحیت‌های عملی شامل سلبی (استیکال، استکبار، عدم ژرف‌اندیشی، لذت‌گرایی و ثروت‌اندوزی) و ثبوتی (خداگرایی، معرفت‌یقینی، صبر و استقامت و شهامت) بود (۵).

کاشی نهنجی و همکاران (۱۳۹۷) ضمن پژوهشی استانداردهای توسعه حرفه‌ای دانشجومعلمان دانشگاه فرهنگیان را شامل مولفه‌های توسعه یادگیرنده، تفاوت‌های یادگیری، محیط‌های یادگیری، دانش محتوا، بکارگیری محتوا، سنجش، برنامه‌ریزی آموزشی، راهبردهای آموزشی، یادگیری حرفه‌ای، رهبری و همکاری و اخلاق عملی شناسایی کردند (۱۶).

کریمیان و همکاران (۱۳۹۷) ضمن پژوهشی شایستگی‌های حرفه‌ای دانشجومعلمان دانشگاه فرهنگیان را شامل چهار بعد اصلی دانش حرفه‌ای با مولفه‌های دانش موضوعی و آموزش، دانش درباره یادگیرنده و دانش زمینه‌ای، عمل حرفه‌ای با مولفه‌های طراحی آموزشی، محیط یادگیری، فرایند آموزش، مهارت‌های پژوهشی، مهارت‌های ارتباطی، تفکر تأملی و ارزشیابی، ارزش‌ها و نگرش‌ها

تربیت در لغت به معنای پروردن یا پروراندن، آداب و اخلاق را به کسی آموختن و آموختن کودک تا هنگام بلوغ یا بالغ‌شدن است، اما تربیت در اصطلاح به معنای فعالیتی هدفمند و دوسویه میان مربی و متربی به‌منظور کمک به متربی در راستای تحقق بخشیدن به قابلیت‌های وی و پردازش شخصیت او در جنبه‌های گوناگون فردی، اجتماعی، جسمی، عاطفی، اخلاقی، عاطفی و غیره است (۵). تربیت حرفه‌ای تلاش و کوششی نظام‌مند برای ایجاد تحول در تجربه‌های کلاسی است که این تربیت تحول از تغییر نگرش‌ها، تجربه‌ها، عقاید و باورها نشأت می‌گیرد (۶). تربیت حرفه‌ای یعنی فرایندها و فعالیت‌های طرح‌ریزی شده برای افزایش دانش‌ها، مهارت‌ها و نگرش‌های حرفه‌ای معلمان است تا اینکه بتوانند موجب بهبود یادگیری مادام‌العمر دانش‌آموزان شوند (۷). اصطلاح تربیت حرفه‌ای متناسب و مخلوق دنیای در حال تغییر امروز است و در گذشته نیروی انسانی با چالش‌ها و ابهام‌های کمتری مواجه می‌شد و به دانش و مهارت کمتری نیاز بود، اما در شرایط مهم و پیچیده کنونی به طیف وسیعی از دانش‌ها و مهارت‌ها برای عملکرد مطلوب حرفه‌ای نیاز است. تربیت حرفه‌ای نشان‌دهنده عوامل و نشانگرهایی هستند که در تعامل و ارتباط با هم و به‌صورت واحد به عملکرد اثربخش منجر می‌شوند و مفهوم تربیت حرفه‌ای معلمان نیز حاصل ترکیب مجموعه‌ای از مهارت‌های تئوری و عملی در یک واحد یکپارچه است (۸). تربیت حرفه‌ای معلم فراتر از تعاریف و چارچوب مشخص یک نوع نگرش و بینش واقع‌بینانه، جامع و منعطف به تعلیم و تربیت است و با این رویکرد معلم حرفه‌ای امروز به انتقال واقعیت‌ها نمی‌اندیشد و رسالت خود را صرفاً در تدریس مطالب درسی خاص نمی‌بیند، بلکه نگاهی جامع، یکپارچه و کل‌نگر به مسائل تعلیم و تربیت دارد. تربیت معلم کنونی (دانشگاه فرهنگیان) متناسب با تحول جامعه و تغییر رویکردهای تعلیم و تربیت در حال تحول است و به سمت تحقق شایستگی‌ها و تربیت حرفه‌ای می‌باشد. در نتیجه، تربیت حرفه‌ای معلمان و دانشجومعلمان دغدغه اصلی نظام دانشگاهی، نظام تعلیم و تربیت و سیاستگذاران آموزشی است. چون که تربیت حرفه‌ای آنها نقش موثری در پیشبرد برنامه‌های آموزشی و عملکرد دانش‌آموزان دارد (۹).

یکی از مباحث مهم در شناسایی تربیت حرفه‌ای توجه به مبانی معرفت‌شناختی تعلیم و تربیت است و تشکیل نهاد تعلیم و تربیت همانند هر نهاد و عمل ارادی و آگاهانه مبتنی بر یک سری مبانی و پیش‌فرض‌ها می‌باشد (۱۰). معرفت‌شناسی همواره یکی از مهم‌ترین مباحث فلسفی در حوزه‌های مختلف به‌ویژه در نظام تعلیم و تربیت بوده است (۱۱). این مفهوم مبنایی‌ترین جهت‌گیری برای نظام‌های آموزشی است و دانش معرفت‌شناسی به پژوهش درباره علم، معرفت، مبادی، مبانی و آثار و لوازم آن می‌پردازد (۱۲). معرفت‌شناسی به‌عنوان یکی از شاخه‌های مهم فلسفه، ماهیت دانش و فرایندی را مطالعه می‌کند که دانش طی آن کسب و ارزیابی می‌شود و در این رهگذر در رابطه با حقیقت و معرفت که نتیجه آموزش، یادگیری و پرورش هستند می‌تواند دیدگاه‌های متنوع و گوناگونی را در برابر معلمان و مربیان قرار دهد (۱۳). منظور از مبانی معرفت‌شناختی آن دسته از عوامل و نیروهای فلسفی است که بر فرایند تدوین اهداف و مقاصد و تعیین وسایل و ملزومات اثر

هاتللی (۲۰۰۸) ضمن پژوهشی عوامل موثر بر شایستگی حرفه‌ای معلمان را شامل تعهد حرفه‌ای (با مولفه‌های یادگیری حرفه‌ای، مشارکت، رهبری، ارزش‌ها، ارتباطات و اخلاقیات)، عمل حرفه‌ای (با مولفه‌های طراحی یادگیری، ایجاد محیط یادگیری و سنجش و ارزشیابی یادگیری) و دانش حرفه‌ای (با مولفه‌های دانش محتوا، شناخت دانش‌آموزان و آگاهی از تدریس و یادگیری) شناسایی کردند (۱۹).

درباره اهمیت و ضرورت پژوهش حاضر می‌توان گفت که اهمیت تربیت حرفه‌ای چنان است که یکی از پیش‌نیازها و پیش‌شرط‌های لازم برای رشد اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشورها در اواخر قرن بیستم و بیست و یکم شمرده شده است. در واقع، تربیت حرفه‌ای از دیرباز مورد توجه بوده و همه فرهنگ‌ها، ایدئولوژی‌ها و تمامی تمدن‌ها و ادیان بشری و الهی تلویحا یا تصریحا تعالیم مرتبط با تربیت حرفه‌ای خود را به پیروان و وابستگان خود آموزش داده است. از آنجایی که تربیت حرفه‌ای فرد را جهت احراز شغل، حرفه و کسب‌وکار آماده می‌سازد و کارایی و توانمندی وی را در انجام آنها افزایش می‌دهد، لذا اهمیت و جایگاه تربیت حرفه‌ای و تفکر درباره آن ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است (۲۰). علاوه بر آن، با علم به اینکه هر برنامه تربیتی بر اساس مبانی نظری خاصی بنا شده، وضوح بخشیدن به مبانی آن جهت شناخت دقیق و بهتر برنامه ضرورت می‌یابد و بر این اساس اصول و روش‌هایی که در تعلیم و تربیت مورد استفاده قرار می‌گیرند از مبانی مختلفی سرچشمه می‌گیرند (۱۴). از آنجایی که دانشجویان دانشگاه فرهنگیان مسئولان تربیت نسل آینده هستند و تربیت حرفه‌ای آنها نقش مهمی در بهبود تربیت و پرورش نسل آینده دارد، لذا پژوهش حاضر با هدف شناسایی ابعاد و مولفه‌های تربیت حرفه‌ای دانشجویان دانشگاه فرهنگیان بر اساس مبانی معرفت‌شناختی تعلیم و تربیت انجام شد.

مواد و روش‌ها

این مطالعه از نظر هدف کاربردی، از نظر زمان مقطعی و از نظر شیوه اجرا کیفی بود. جامعه پژوهش اسناد تربیت حرفه‌ای بر اساس مبانی معرفت‌شناختی تعلیم و تربیت و خبرگان دانشگاهی دانشگاه فرهنگیان در سال تحصیلی ۴۰۰-۱۳۹۹ شامل ۱۲ سند (جدول ۱) و ۳۰ خبره دانشگاهی بودند که طبق اصل اشباع نظری با روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند. در روش نمونه‌گیری هدفمند، معیار انتخاب نمونه‌ها این است که بتوانند بیشترین کمک را به پژوهشگر در جهت دستیابی به اطلاعات جامع و مانع کنند. لازم به ذکر است که شرایط انتخاب خبرگان دانشگاهی شامل تمایل جهت شرکت در پژوهش، قبول ضابط مصاحبه‌ها ضمن تعهد پژوهشگر به رعایت نکات اخلاقی، عضو هیأت علمی بودن و داشته سابقه تدریس در دانشگاه فرهنگیان و آشنایی به تعلیم و تربیت بودند.

با یک مولفه و شاخص‌هایی مانند علاقه و تعهد به کار، گرایش به یادگیری و رشد حرفه‌ای، تسهیل و تداوم بخشیدن به فرهنگ یادگیرنده‌محور و غیره و ویژگی‌های شخصیتی با یک مولفه و شاخص‌هایی مانند برخورداری از هوش معنوی، اجتماعی و هیجانی، ثبات شخصیتی و خردمندی، خودتنظیمی و غیره معرفی نمودند (۹). زجاجی و همکاران (۱۳۹۶) ضمن پژوهشی به این نتیجه رسیدند که شایستگی‌های پایه و الزامات توسعه حرفه‌ای مدرسان تربیت معلم در دانشگاه فرهنگیان شامل سه مقوله توانمندی‌های شناختی (با مولفه‌های دانش تخصصی به‌روز، مهارت‌های فرایند یاددهی-یادگیری، مهارت و دانش حرفه‌ای، دانش پردازش و فناوری اطلاعات، دانش روانشناسی تربیتی، دانش فرهنگی، اجتماعی و مذهبی و مهارت‌های پژوهشی)، توانمندی‌های رفتاری (با مولفه‌های ویژگی‌های شخصیتی و اخلاقی، باورهای اعتقادی، تلفیق، تعامل و به‌روزرودن باورها و نظریات، تاثیر عمیق باورها بر عملکردها در حرفه معلمی و عادت‌ورزی به رفتارهای منبعث از ارزش‌ها) و توانمندی‌های اجتماعی (با مولفه‌های مهارت‌های ارتباطی، شناخت فراگیران، تقدم جامعه بر فرد، مهارت عشق‌ورزیدن به انسان‌ها، درک محیط‌های چندفرهنگی و مهارت‌های زندگی) بودند (۱۷).

طاهری و همکاران (۱۳۹۲) ضمن پژوهشی مدل توسعه حرفه‌ای معلمان در مراکز تربیت معلم را شامل انگیزه‌های بیرونی و درونی به‌عنوان شرایط علی، مشارکت در یادگیری حرفه‌ای به‌عنوان مقوله کانونی، عوامل فردی، مشارکتی و آموزشی به‌عنوان مقوله راهبردهای توسعه حرفه‌ای، مدت زمان و تمرکز بر محتوا به‌عنوان زمینه، عوامل سازمانی و روانشناختی به‌عنوان شرایط مداخله‌گر و برآورده‌نشدن انتظارات، تغییر دانش و نگرش و انتقال یادگیری به‌عنوان پیامدها معرفی کردند (۳).

هونگ و همکاران (۲۰۰۸) ضمن پژوهشی به این نتیجه رسیدند که شایستگی‌ها مورد نیاز معلمان شامل توانایی‌های فکری (شامل تفکر تحلیلی، تفکر منطقی، تفکر راهبردی، تفکر پیش‌کنشی و تفکر خلاق)، سیستم ارزش‌ها (شامل توانایی برنامه‌ریزی بلندمدت، استفاده صحیح از منابع، مدیریت اولویت‌ها، مدیریت کیفیت و دانش عمل‌گرایانه)، مهارت‌های بین‌فردی (شامل احترام به دیگران، رفتار مناسب با هر فرد، مهارت‌های ارتباطی، قدرت بیان، رهبری، یادگیری حرفه‌ای و درک مشترک)، توانایی‌های مدیریتی (شامل مدیریت کارآمد، مدیریت ریسک، مدیریت بر مبنای هدف، مدیریت جلسات، مدیریت دانش و مدیریت منابع)، توانایی‌های حرفه‌ای (شامل وسعت دید در حیطه دانش تخصصی، درک عمیق در حیطه دانش تخصصی، وسعت دید در حیطه دانش عمومی، مهارت، صلاحیت‌های تخصصی، فرآوری اطلاعات و ارتباطات، طراحی دوره آموزشی و راهبردهای آموزشی) و ویژگی‌های شخصیتی (شامل کنجکاوی، مهارت دقت، توجه و تأمین نیاز دیگران، اعتمادبه‌نفس، توانایی نوآوری، هدف‌گرایی، قدرت ریسک، سعه‌صدر، اراده و بهبود مستمر) بودند (۱۸).

طبقه منبع	نوع منبع	شرح منبع
	اسناد	جدول ۱. معرفی ۱۲ سند مورد استفاده در پژوهش حاضر
		سند تحول بنیادین آموزش و پرورش (۱۳۹۰)
		مبانی نظری تحول بنیادین در نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی وزارت آموزش و پرورش (۱۳۹۰)
		قرآن کریم
منابع اولیه		مبانی معرفت شناختی تعلیم و تربیت اسلامی با تأکید بر حکمت متعالیه صدرایی (سعید بهشتی ۱۳۸۵)
	کتابها	تربیت حرفه‌ای در بستر دیدگاه اسلامی (خسرو باقری ۱۳۷۷)
		تبیین فلسفه تعلیم و تربیت رسمی در اسلامی (جمیله علم‌الهدی ۱۳۸۷)
		نظریه اسلامی تعلیم و تربیت (جمیله علم‌الهدی ۱۳۸۸)
منابع ثانویه	مقاله‌ها	صلاحیت‌های معلمی متناسب با ویژگی‌های جهانی و اعتبارسنجی آن از دیدگاه مدیران و معلمان نمونه مدارس (سیماسادات ماجدی و همکاران ۱۳۹۷)
		مؤلفه‌های سازنده صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان (ستار ریگی ۱۳۹۷)
		بررسی مبادی معرفتی تربیت حرفه‌ای از دیدگاه آموزه‌های اسلامی جستاری در مبادی تحول نظام آموزش و پرورش حرفه‌ای (هدایت سیاوشی ۱۳۹۱)
	منابع اینترنتی	موسسه آموزش عالی مجتهد امین
		خبرگزاری بین‌المللی قرآن

مصاحبه‌ها ضبط شدند. مصاحبه پژوهش حاضر علاوه بر ۳ سوال اصلی شامل تعدادی سوال فرعی بود که در صورت نیاز توسط مصاحبه‌کننده برای مصاحبه‌شونده بیان می‌شد و این سوال‌ها نقش راهنما و هدایت جریان مصاحبه را داشتند و از آنها زمانی استفاده شد که مصاحبه‌شونده در پاسخ به سوال اصلی دچار انحراف می‌شد. میانگین مدت زمان مصاحبه با هر یک از خبرگانی دانشگاهی حدود ۲ ساعت بود. لازم به ذکر است که روایی داده‌ها حاصل از یادداشت‌برداری از ۱۲ سند (جدول ۱) و مصاحبه با ۳۰ خبره دانشگاهی با روش مثلث‌سازی تأیید و پایایی آنها با روش ضریب توافق بین دو کدگذار ۰/۸۲ بدست آمد.

روند اجرای پژوهش به این صورت بود که ابتدا منابع اولیه و ثانویه درباره تربیت حرفه‌ای دانشجویان دانشگاه فرهنگیان بر اساس مبانی معرفت‌شناختی تعلیم و تربیت بررسی و با کمک اساتید تعداد ۱۲ سند انتخاب و بر اساس آنها سوال‌های جهت مصاحبه با خبرگان طراحی شد. در مرحله بعد نمونه‌ها جهت مصاحبه شناسایی و برای آنها اهمیت و ضرورت پژوهش بیان و درباره رعایت نکات اخلاقی به آنها تعهد داده شد و موافقت آنها جهت شرکت در پژوهش و قبول ضبط مصاحبه‌ها اخذ شد.

ابزار پژوهش حاضر مصاحبه نیمه‌ساختاریافته با ۳ سوال اصلی (جدول ۲) و تعدادی سوال فرعی بود. هر یک از سوال‌های مصاحبه به ترتیب از مصاحبه‌شونده پرسیده و ضمن یادداشت نکات کلیدی مصاحبه‌شوندگان همان‌طور که قبلاً با آنها هماهنگ شده بود،

ردیف	سوالها
۱	وقتی با مفهوم تربیت حرفه‌ای بر اساس مبانی معرفت‌شناختی تعلیم و تربیت در دانشگاه فرهنگیان مواجه می‌شوید، چه مقوله‌ها و مفاهیم مورد توجه شما قرار می‌گیرد؟
۲	به نظر شما دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان باید از چه مهارت‌ها و قابلیت‌هایی برای ورود به حرفه معلمی برخوردار باشند؟
۳	مهارت‌ها و قابلیت‌های دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان چگونه دسته‌بندی می‌شوند؟

یافته‌ها

میانگین و انحراف معیار سنی مصاحبه‌شوندگان $۳۶/۷۱ \pm ۴/۵۹$ سال بود. نتایج کدگذاری باز، محوری و انتخابی حاصل از مرور اسناد و اجرای مصاحبه‌ها برای شناسایی ابعاد و مؤلفه‌های تربیت حرفه‌ای دانشجویان دانشگاه فرهنگیان بر اساس مبانی معرفت‌شناختی تعلیم و تربیت در جدول ۳ قابل مشاهده است.

برای تحلیل داده‌های حاصل از مرور اسناد و اجرای مصاحبه‌ها از روش کدگذاری باز، محوری و انتخابی در نرم‌افزار Maxquda استفاده شد.

جدول ۳. نتایج کدگذاری باز، محوری و انتخابی حاصل از مرور اسناد و اجرای مصاحبه‌ها برای شناسایی ابعاد و مولفه‌های تربیت حرفه‌ای دانشجویان دانشگاه فرهنگیان بر اساس مبانی معرفت‌شناختی تعلیم و تربیت

کدگذاری انتخابی	کدگذاری محوری	کدگذاری باز
	تربیت منطبق بر معیارهای مدرسه صالح	۱. ساده‌سازی، ۲. پلایش، ۳. متناسب‌سازی، ۴. تعادل، ۵. انعطاف‌پذیری، ۶. رابطه احسان‌محور و عدالت‌محور، ۷. مشارکت و تعاون و ۸. مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی
رسالت‌های حرفه‌ای	اصول تحول مداوم	۱. حرکت از تلقین و عادت به تبیین و استدلال، ۲. حرکت از اصلاح ظاهر به تحول باطن، ۳. حرکت از ارزش‌های عام انسانی به ارزش‌های الهی و اخروی، ۴. حرکت از محدودسازی به مصون‌سازی و ۵. حرکت از اصلاح فردی به اصلاح اجتماعی
	انگیزه‌بخشی در جهت رشد و شکوفایی	۱. ایجاد انگیزه یادگیری مستمر، ۲. ایجاد انگیزه تعلیم‌بخشی، ۳. تقویت روحیه خستگی‌ناپذیری فراگیران، ۴. انگیزه‌بخشی جهت پیشرفت و تعالی، ۵. ایجاد انگیزه ناظر به خدمت به خلق و ۶. کسب رضایت حق تعالی
	برخورداری از دانش‌های حرفه‌ای	۱. دانش روز، ۲. دانش علوم دینی، ۳. حکمت‌آموزی، ۴. ترکیب دانش‌آموزی و تجربه، ۵. دانش شناخت مکان و زمان مناسب، ۶. گفتار و عمل، ۷. دانش روانشناسی و ۸. مربیگری حرفه‌ای
	برخورداری از توانایی‌های حرفه‌ای	۱. توانایی برقراری ارتباط صحیح، ۲. توانایی شناخت روحیات افراد، ۳. توانایی مدیریت رفتار شاگردان، ۴. توانایی تحلیل دقیق مسائل تربیتی-آموزشی، ۵. توانایی نقد و پرسشگری، ۶. توانایی خوب سخن گفتن و سخن خوب گفتن و ۷. توانایی گشودگی سخن
بایسته‌های حرفه‌ای	برخورداری از نگرش‌های حرفه‌ای	۱. جامع‌نگری، ۲. باور به تقدم تزکیه و تعلیم، ۳. نگرش حق‌مدارانه، ۴. نگرش کنجکاوانه، ۵. باور به پیشرفت انسان، ۶. نگرش توحیدی، ۷. نگرش خرد جمعی، ۸. تربیت معنوی و عقلانی و ۹. نگرش اصلاح‌گرایانه
	برخورداری از بصیرت‌های حرفه‌ای	۱. خداشناسی، ۲. خودشناسی، ۳. حقیقت‌جویی، ۴. آخرت‌گرایی، ۵. درک دقیق از امور، ۶. برنامه‌ریزی منسجم، ۷. ژرف‌اندیشی، ۸. حفظ و رعایت ارزش‌های دینی، ۹. حق‌شناسی، ۱۰. صداقت علمی، ۱۱. قانون‌گرایی، ۱۲. هدفمندی و ۱۳. عدم توقف در گذشته
	عملکرد مشترک	۱. عمل به فضائل و دوری از رذائل، ۲. خلق محیط احترام و دوستی، ۳. پرهیز از قضاوت‌های نادرست و ۴. رعایت انصاف و حدود الهی
عملکردهای حرفه‌ای	عملکرد اختصاصی	۱. توجه به تفاوت‌های فردی فراگیران، ۲. زمینه‌سازی برای شناخت ظرفیت‌های وجودی متریبان، ۳. تناسب انتظارات و تکالیف ارائه‌شده با توانایی‌های دانش‌آموزان و ۴. بسترسازی برای کسب شایستگی‌ها در متریبان برای دستیابی به حیات طیبه

حرفه‌ای، برخورداری از نگرش‌های حرفه‌ای و برخورداری از بصیرت‌های حرفه‌ای و بعد عملکردهای حرفه‌ای با ۸ شاخص شامل دو مولفه عملکرد مشترک و عملکرد اختصاصی بود. با توجه به ابعاد و مولفه‌های شناسایی‌شده تربیت حرفه‌ای دانشجویان دانشگاه فرهنگیان بر اساس مبانی معرفت‌شناختی تعلیم و تربیت، الگوی تربیت حرفه‌ای دانشجویان دانشگاه فرهنگیان بر اساس مبانی معرفت‌شناختی تعلیم و تربیت در شکل ۱ قابل مشاهده است.

همان‌طور که در جدول ۳ قابل مشاهده است، تربیت حرفه‌ای دانشجویان دانشگاه فرهنگیان بر اساس مبانی معرفت‌شناختی تعلیم و تربیت تعداد ۶۴ شاخص، ۹ مولفه و ۳ بعد داشت. بعد رسالت‌های حرفه‌ای با ۱۹ شاخص شامل سه مولفه تربیت منطبق بر معیارهای مدرسه صالح، اصول تحول مداوم و انگیزه‌بخشی در جهت رشد و شکوفایی، بعد بایسته‌های حرفه‌ای با ۳۷ شاخص شامل چهار مولفه برخورداری از دانش‌های حرفه‌ای، برخورداری از توانایی‌های

شکل ۱. الگوی تربیت حرفه‌ای دانشجویان دانشگاه فرهنگیان بر اساس مبانی معرفت‌شناختی تعلیم و تربیت

نتیجه‌گیری

تربیت حرفه‌ای مختص تربیت حرفه و مشاغل است که فرد در فرایند آن صلاحیت‌ها، توانایی‌ها و مهارت‌های لازم یک حرفه را یاد گرفته و در آن نقش ایفا می‌کند. با توجه به نقش و اهمیت تربیت حرفه‌ای دانشجویان دانشگاه فرهنگیان و تاثیر آن بر رشد و پیشرفت دانش‌آموزان، پژوهش حاضر با هدف شناسایی ابعاد و مولفه‌های تربیت حرفه‌ای دانشجویان دانشگاه فرهنگیان بر اساس مبانی معرفت‌شناختی تعلیم و تربیت انجام شد.

با اینکه پژوهشی درباره ابعاد و مولفه‌های تربیت حرفه‌ای دانشجویان دانشگاه فرهنگیان بر اساس مبانی معرفت‌شناختی تعلیم و تربیت یافت نشد، اما پژوهش‌هایی درباره ابعاد و مولفه‌های تربیت حرفه‌ای انجام شده است. نتایج پژوهش حاضر از جهاتی همسو با نتایج پژوهش‌های سادات میرحسینی و همکاران (۱)، طاهری و همکاران (۳)، شهریاری و نجفی (۵)، کریمیان و همکاران (۹)، اصغرنژاد و همکاران (۱۵)، کاشی نهنجی و همکاران (۱۶)، زجاجی و همکاران (۱۷)، هونگ و همکاران (۱۸) و هانتلی (۱۹) حاکی از آن بودند که برای تربیت حرفه‌ای دانشجویان دانشگاه فرهنگیان بر اساس مبانی معرفت‌شناختی تعلیم و تربیت، ۶۴ شاخص، ۹ مولفه و ۳ بعد شناسایی شد؛ به طوری که بعد رسالت‌های حرفه‌ای شامل سه مولفه تربیت منطبق بر معیارهای مدرسه صالح، اصول تحول مداوم و انگیزه‌بخشی در جهت رشد و شکوفایی، بعد

بایسته‌های حرفه‌ای شامل چهار مولفه برخورداری از دانش‌های حرفه‌ای، برخورداری از توانایی‌های حرفه‌ای، برخورداری از عملکردهای حرفه‌ای و برخورداری از بصیرت‌های حرفه‌ای و بعد عملکردهای حرفه‌ای شامل دو مولفه عملکرد مشترک و عملکرد اختصاصی بود.

در تفسیر رسالت‌های حرفه‌ای با سه مولفه تربیت منطبق بر معیارهای مدرسه صالح، اصول تحول مداوم و انگیزه‌بخشی در جهت رشد و شکوفایی می‌توان استنباط کرد که مدرسه صالح مدرسه‌ای با ویژگی‌های مناسب برای همه دانش‌آموزان است و تربیت منطبق بر معیارهای این مدرسه می‌تواند شامل ویژگی‌ها و شاخص‌هایی از قبیل ساده‌سازی، پالایش، متناسب‌سازی، تعادل، انعطاف‌پذیری، رابطه احسان‌محور و عدالت‌محور، مشارکت و تعاون و مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی باشد. مولفه مهم دیگر در این بعد، اصول تحول مداوم است و دانشجویان دانشگاه فرهنگیان باید پیوسته به‌دنبال تغییر و تحول در خود و محیط آموزشی به‌ویژه دانش‌آموزان در جهت سازگاری بیشتر با محیط زندگی واقعی باشند که شاخص‌هایی مانند حرکت از تلقین و عادت به تبیین و استدلال، حرکت از اصلاح ظاهر به تحول باطن، حرکت از ارزش‌های عام انسانی به ارزش‌های الهی و اخروی، حرکت از محدودسازی به مصون‌سازی و حرکت از اصلاح فردی به اصلاح جمعی در این زمینه موثر می‌باشند. انگیزه‌بخشی در جهت رشد و شکوفایی مولفه مهم دیگر در

آنها و شیوه ارتباط و تعامل با دانش‌آموزان و سایر عوامل مرتبط با نظام تعلیم و تربیت تاثیر می‌گذارند.

در تفسیر عملکردهای حرفه‌ای با دو مولفه عملکرد مشترک و عملکرد اختصاصی می‌توان استنباط کرد که عملکرد حرفه‌ای دانشجومعلمان دانشگاه فرهنگیان شامل عملکردهای مشترک و اختصاصی و دربرگیرنده مجموعه اقدامات معلمان است که به منظور فهم موقعیت آموزشی و انتخاب بهترین عملکرد ممکن انجام می‌شود. به عبارت دیگر، مهارت استفاده از دانش‌ها و مهارت‌های کسب‌شده برای داشتن عملکرد بهتر نیازمند تحلیل و تفسیر موقعیت و تصمیم‌گیری مناسب در موقعیت‌های مذکور می‌باشد. پیامدهای مورد انتظار دانشگاه فرهنگیان از دانشجویان شامل منعکس نمودن توانایی‌های کسب‌شده در تلفیق دانش موضوعی و تربیتی در سطح مدرسه و کلاس درس در قالب رفتار حرفه‌ای، استفاده از ظرفیت‌ها و محدودیت‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات در حوزه آموزش تخصصی برای خلق و غنی‌سازی فرصت‌های آموزشی و توسعه توانایی‌های مرتبط با عملکرد خود و استفاده از مهارت‌های حرفه‌ای کسب‌شده برای بهبود عملکرد ارتباطی خود با سایر همکاران، دانش‌آموزان، اولیا و مراکز علمی است. بنابراین، عملکردهای حرفه‌ای دانشجومعلمان پیوند دانش‌ها، مهارت‌ها و توانایی‌های عمومی و اختصاصی با شرایط محیط آموزشی فعلی می‌باشد. در نتیجه، عملکردهای حرفه‌ای کاربست دقیق و عملی مهارت‌های فراگرفته‌شده در موقعیت‌های واقعی کلاس و مدرسه است که از عملکردهای حرفه‌ای مشترک می‌توان به عمل به فضائل و دوری از رذائل، خلق محیط احترام و دوستی، پرهیز از قضاوت‌های نادرست و رعایت انصاف و حدود الهی و از عملکردهای حرفه‌ای اختصاصی می‌توان به توجه به تفاوت‌های فردی فراگیران، زمینه‌سازی برای شناخت ظرفیت‌های وجودی متریبان، تناسب انتظارات و تکلیف ارائه‌شده با توانایی‌های دانش‌آموزان و بسترسازی برای کسب شایستگی‌ها در متریبان برای دستیابی به حیات طیبه اشاره کرد.

به‌طور کلی نتایج این پژوهش نشان داد که تربیت حرفه‌ای دانشجویان دانشگاه فرهنگیان بر اساس مبانی معرفت‌شناختی تعلیم و تربیت سه بعد رسالت‌ها، بایسته‌ها و عملکردهای حرفه‌ای داشت؛ به‌طوری که رسالت‌های حرفه‌ای دارای سه مولفه تربیت منطبق بر معیارهای مدرسه صالح، اصول تحول مداوم و انگیزه‌بخشی در جهت رشد و شکوفایی، بایسته‌های حرفه‌ای دارای چهار مولفه برخورداری از دانش‌ها، توانایی‌ها، نگرش‌های و بصیرت‌های حرفه‌ای و عملکردهای حرفه‌ای دارای دو مولفه عملکرد مشترک و اختصاصی بود. این نتایج برای مدیران، مسئولان، متخصصان و برنامه‌ریزان نظام تعلیم و تربیت و دانشگاه فرهنگیان دارای تلویحات کاربردی است و آنان برای بهبود تربیت حرفه‌ای دانشجویان دانشگاه فرهنگیان می‌توانند از ابعاد و مولفه‌های شناسایی‌شده برای تربیت حرفه‌ای دانشجویان دانشگاه فرهنگیان جهت بهبود نظام آموزش دانشگاه فرهنگیان و نظام تعلیم و تربیت استفاده کنند. در نتیجه، ضرورت دارد که دانشگاه فرهنگیان به آموزش و کسب مهارت‌هایی بپردازد که بر اساس مبانی تعلیم و تربیت شکل‌گرفته باشد و ابعاد و مولفه‌ها پژوهش حاضر نیز در اولویت قرار گیرند.

رسالت‌های حرفه‌ای می‌باشد. برای انجام هر اقدام و عملی از جمله تربیت حرفه‌ای دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان بر اساس مبانی معرفت‌شناختی تعلیم و تربیت، انگیزه سازه بسیار مهمی است و تا انگیزه لازم و کافی وجود نداشته باشد، هیچ تغییر و تحول مناسبی صورت نمی‌پذیرد که در این زمینه بهره‌گیری از شاخص‌های ایجاد انگیزه یادگیری مستمر، ایجاد انگیزه تعلیم‌بخشی، تقویت روحیه خستگی‌ناپذیری فراگیران، انگیزه‌بخشی جهت پیشرفت و تعالی، ایجاد انگیزه ناظر به خدمت به خلق و کسب رضایت حق تعالی ضروری است.

در تشریح بایسته‌های حرفه‌ای با چهار مولفه برخورداری از دانش‌های حرفه‌ای، برخورداری از توانایی‌های حرفه‌ای، برخورداری از نگرش‌های حرفه‌ای و برخورداری از بصیرت‌های حرفه‌ای می‌توان گفت که دانش‌ها، توانایی‌های، نگرش‌ها و بصیرت‌های حرفه‌ای معلمان از ابعاد اصلی چارچوب تدوین‌شده در پژوهش حاضر است و دانش‌ها و شناخت معلمان در زمینه مسائل تعلیم و تربیت دانش حرفه‌ای معلم را شکل می‌دهد. دانش، آگاهی و شناخت از مسائل تربیتی، نیازهای دانش‌آموزان و کلاس‌های درس پیش‌نیاز حرفه معلمی است و پایه و اساس آن می‌باشد و شامل طیف وسیعی مانند دانش روز، دانش علوم دینی، حکمت‌آموزی، ترکیب دانش‌آموزی و تجربه، دانش شناخت مکان و زمان مناسب، گفتار و عمل، دانش روانشناسی و مریگری حرفه‌ای است. توانایی‌های حرفه‌ای مولفه مهم دیگری است که سبب تحقق تربیت حرفه‌ای در دانشجومعلمان دانشگاه فرهنگیان می‌شود که از توانایی‌های مهم در این زمینه می‌توان توانایی برقراری ارتباط صحیح، توانایی شناخت روحیات افراد، توانایی مدیریت رفتار شاگردان، توانایی تحلیل دقیق مسائل تربیتی - آموزشی، توانایی نقد و پرسشگری، توانایی خوب سخن گفتن و سخن خوب گفتن و توانایی گوشه‌نگری سخن را نام برد. همچنین، مولفه مهم دیگر برخورداری از نگرش‌های حرفه‌ای است. باورها و نگرش‌های افراد از جمله دانشجومعلمان دانشگاه فرهنگیان باعث شکل‌گیری رفتار آنها می‌شود و نگرش نوعی آمادگی نسبتاً ثابت و مداوم روانی برای واکنش نسبت به اشیاء، افراد و موضوعات خاص است. در حرفه معلمی باور و نگرش فرد نسبت به تعلیم و تربیت، تربیت‌پذیر بودن همه دانش‌آموزان، رشد نگرش‌های دموکراتیک و ارزش‌های متعالی انسان و ارزش‌های جامعه بر نحوه تدریس و ارتباط و تعامل با دانش‌آموزان تاثیر می‌گذارد و از نگرش‌های حرفه‌ای دانشجومعلمان می‌توان به جامع‌نگری، باور به تقدم تزکیه و تعلیم، نگرش حق‌مدارانه، نگرش کنجکاوانه، باور به پیشرفت انسان، نگرش توحیدی، نگرش خرد جمعی، تربیت معنوی و عقلانی و نگرش اصلاح‌گرایانه اشاره کرد. علاوه بر آن، مولفه مهم دیگر در تربیت حرفه‌ای دانشجومعلمان دانشگاه فرهنگیان بر اساس مبانی معرفت‌شناختی تعلیم و تربیت، برخورداری از بصیرت‌های حرفه‌ای است که این بصیرت‌ها در آنان شامل خداشناسی، خودشناسی، حقیقت‌جویی، آخرت‌گرایی، درک دقیق از امور، برنامه‌ریزی منسجم، ژرف‌اندیشی، حفظ و رعایت ارزش‌های دینی، حق‌شناسی، صداقت علمی، قانون‌گرایی، هدفمندی و عدم توقف در گذشته بودند که این موارد به‌شدت بر باور دانشجومعلمان درباره چگونگی زندگی، نحوه تدریس و آموزش

psychologues en Afrique du Sud. *Annales Medico-Psychologiques, Revue Psychiatrique*; 180(4): 360-365. doi: 10.1016/j.amp.2022.02.012

7. Ngang TK, Yunus HM, Hashim NH. (2015). Soft skills integration in teaching professional training: Novice teachers' perspectives. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*; 186: 835-840. doi: 10.1016/j.sbspro.2015.04.204

8. Patil T, Mummery J, Salman M, Cooper S, Williams D. (2021). "Before the training I just assumed they've done something bad": Reporting on professional training for pharmacy assistants and pharmacy dispensary technicians on medically assisted treatment of opioid dependence. *Research in Social and Administrative Pharmacy*; 17(7): 1250-1258. doi: 10.1016/j.sapharm.2020.09.008

9. Karimyan H, Arasteh H, Behrangi M, Zainabadi H. (2018). Designing and explaining a framework for professional competencies of primary school student-teacher at Farhangian university. *Journal of Education Strategies in Medical*; 11(5): 178-190. doi: 10.29252/edcbmj.11.05.20

10. Tabrizi H, Safaie Moghaddam M, Marashi SM. (2012). An analysis of the philosophical foundations of fostering department in Iranian education system. *Journal of Educational Sciences*; 18(2): 7-30.

11. Janbozorgi M, Rezazadeh Bahadoran HR, Gholtash A, Araghieh A. (2022). A comparative study of epistemological foundations of the "fundamental reform document of Iran education system" and rhizomatic approach. *Iranian Journal of Comparative Education*; 5(1): 1712-1737. doi: 10.22034/IJCE.2022.294486.1331

12. Rashidi S, Keshavarz S, Beheshti S, Salehi A. (2017) Presentation of a theoretical model of intellectual education for the formal and public education system based on the epistemological foundations of the Holy Qur'an. *Journal of Applied*

پیشنهاد دیگر اینکه نه تنها دانشگاه فرهنگیان، بلکه سایر دانشگاه‌ها، موسسه‌ها و نهادهای آموزشی و تربیتی از الگوی تربیت حرفه‌ای طراحی شده در این پژوهش ضمن متناسب‌سازی با شرایط خاص خود استفاده نمایند.

تشکر و قدردانی

این مقاله با هزینه شخصی دانشجو انجام شده و نویسندگان سپاسگزاری خود را از خبرگان دانشگاهی به دلیل شرکت در پژوهش اعلام می‌دارند. در ضمن دانشجو از اساتید راهنما و مشاور خود نیز به دلیل همکاری زیاد کمال تشکر و قدردانی را دارد.

References

1. Sadat Mirhosseini F, Aghaei N, Saffari M. (2020). The modeling of professional competence of Iranian physical education teachers. *Research on Educational Sport*; 7(17): 17-34. doi: 10.22089/res.2019.5964.1480
2. Sarsarabi Sh. (2020). The study of the teacher training in Finland (Jamk professional teacher training university). *Pouyesh Journal in Teaching Educational Sciences and Counseling*; 6(12): 42-61.
3. Taheri M, Arefi M, Pardakhtchi MH, Ghahramani M. (2013). Exploring the process of professional development of teachers in teacher training centers: A grounded theory. *Quarterly Journal of Educational Innovations*; 12(1): 149-176.
4. Sohbatlo A, Naderi M. (2021). Futuristic reflection on vocational training in the Iranian educational system. *Quarterly Journal of Education Studies*; 7(25): 1-17.
5. Shahriari R, Najafi H. (2020). Professional competencies of religious training instructors: A framework consistent with Hikmat 147 of Nahj al-Balagha. *Scientific Journal of Research in Islamic Education Issues*; 27(45): 197-224. [Persian]
6. Padmanabhanunni A, Jackson K, Norrdien Z, Pretorius TB, Bouchard JP. (2022). Characterizing the nature of professional training and practice of psychologists in South Africa. *Caractéristiques de la formation professionnelle et de la pratique des*

process of the vocational education philosophy in Iranian education system. *Journal of Technology of Education*; 13(1): 11-28. doi: 10.22061/jte.2018.2609.1711

Issues in Islamic Education; 2(2): 7-36. doi: 10.29252/qaiie.2.2.7

13. Tatari M, Sharifzade HS. (2015). The study of epistemological relativism and its role in education. *Research in Curriculum Planning*; 12(18): 1-12.

14. Gharibi J, Golestani SH, Jafari SI. (2016). Epistemological foundations of multicultural education. *Research in Curriculum Planning*; 12(20): 1-15.

15. Asgharnejad K, Ranjdoust Sh, Azimi M. (2020). Explaining the components of the competency-based vocational training and analyzing its position in the non-technical competency textbooks of the second cycle high school technical and vocational and work and knowledge fields of education. *Quarterly Journal of Educational Innovations*; 19(1): 31-46. doi: 10.22034/jei.2020.107723

16. Kashi Nahanji V, Isfandyari Moghaddam A, Erfani N. (2018). Developing an SEM of teacher professional development standards (TPD) for teacher - students in terms of their information literacy (IL). *Quarterly Journal of Career & Organizational Counseling*; 10(36): 69-102.

17. Zojaji N, Khanifar H, Aghahoseini T, Yazdani H. (2017). Identification and explanation of the basic competence and professional development requirements for teacher educators in Farhangian Universities. *Educational Development of Jundishapur*; 8(Special Issues): 149-159.

18. Hong JC, Horng JS, Lin CL, ChanLin LJ. (2008). Competency disparity between pre-service teacher education and in-service teaching requirements in Taiwan. *International Journal of Educational Development*; 28(1): 4-20.

19. Huntly H, (2008) Teachers' work: Beginning teachers' conceptions of competence. *The Australian Educational Researcher*; 35(1): 235-252.

20. Naderi M, Ghaffari A, Ahanchian MR, Khallaghi AA. (2018). The evolution